

לע"נ ר' יצחק זאב הלוי ז"ל
בן ר' אליעזר שלום הלוי ז"ל
לע"נ מרת לאה אלטע הדס ע"ה
בת ר' יעקב הלוי הי"ד

גליון מס' 651

המאמר שבת אורה

ראה

אזהרה המורה: העלון מיועד אך ורק לרציניים שיוצאים את השיבות התפילה, ובשעת התפילה לא מעיינים בעלון ובשאר דברים. לעילוי נשמת ר' דב בן ר' מאיר יוסף ז"ל

בהשקפה ראשונה

מאמרי השקפה, מוסר והנהגות

בראשית תחילת סדרת השעורים בעניני תפילה, שדרש המשגיח, רבי שלמה וולבה זצ"ל אשר נדפסו לימים בספר "עלי שור", אמר: "אל תהי עבודת התפילה קלה בעינינו. לפי מראה עינינו מתנהגים כל עניני העולם על פי סיבה ומסובב, האדם עני, מפני שאינו מוכשר למשהו, הוא חולה, בגלל תורשה או וידוס, הוא אינו מצליח בלימודו, מפני שאינו בעל כשרון, והנה אנחנו צריכים לפעול בעצמנו לדעת כי הכל תלוי אך ורק ברצון השי"ת ולא בסיבות נשמיות. הרי כל תפילה מתנגשת עם חוק הברזל של סיבה ומסובב. ובה אנו צריכים לפרוץ את מושכל הראשון הזה של הסיבתיות, ומיד בהתחילנו להתפלל אנו צריכים להתרומם למבט של למעלה מן הטבע. זאת היא עבודת התפילה".

עבודת התפילה של ה"חזון איש" זצ"ל חרטה ברבי משה טורק זצ"ל מנהל תלמוד תורה "יסודי התורה" בתל אביב, רושם בליימחה. רבי משה תיאר איך התפילה סחטה ממנו את לשד תמצית כוחותיו. בדרך כלל בעת התפילה הוא היה ישוב לכיוון המזרח כשפניו כלפי הקיר, ולא יכול לראותו בעת שמתייחד עם קונו בתפילה, אך בחלקים מסוימים של התפילה יכול המתפללים לשומעו היטב. לדוגמא, בקריאת שמע בשחרית וערבית הוא היה מאריך זמן ארוך מאד בפסוק הראשון, והיה מסיים כאשר הציבור כבר אחז בסוף קריאת שמע, ולאחר שסיים היה נשען על המשענת באפסית כוחות. תנועה זו לימדה עד כמה התאמץ להתרכז ולהתעמק בקריאה. בתפילה שמונה-עשרה, תיאר רבי משה, היה ה"חזון איש" מתפלל בעיניים דומעות ובהתרגשות גדולה, ולמרות שהיה עומד יציב וללא תזוזה כלל, החליפה והטילת שלו נעו וזעו קלות מחמת הרעד שאחז בגופו. "אתם מכירים מכות כביסה של "זוהר"? כאשר היא פועלת אז היא רועדת ממש אבל נשארת לעמוד במקומה. כך היחזון איש אמנם נשאר לעמוד ישר אבל הבגדים שלו זעו ונעו קלות" - כך תיאר בשפתו. היה זה פרט שגילה טפח על להט האש הגדולה שבערה בתוככי פנימיותו של ה"חזון איש" בעת התפילה. (לדמותו של מחנך)

על רבי בן-ציון אבא שאול זצ"ל מסופר: באו אליו הורים שהרופאים התיאשו מכך שבנם יזכה ללכת על רגליו, רח"ל, והבטיחם שילך! כשחזרו לרופא והתחילו לדבר עמו על הליכת הילד, פנה אליהם הרופא במעין תרעומת: "הרי כבר הסברתי לכם שעל פי דרכי הרפואה, אין לו סיכוי ללכת", אבל ההורים בקשו מהרופא שיתבונן בילד כיצד הוא הולך, והלה עמד המום, ועוד יותר התפעל כשנודע שהדבר היה תוצאה מתפילותיו של רבי בן ציון זצ"ל. (שועתי אליך ותולדות הנביא אבא שאול זצ"ל)

בהיות רבי אליהו ראטה זצ"ל משגיח בשיבות שונות, שזכה לשמש את האדמו"ר רבי שלמה מזועהיל זי"ע שם דגש על עבודת התפילה של הבחורים. מספר אחד מתלמידיו ביישיבת "תפארת ישראל" - רוזין: מדי פעם היה ר' אליהו משמיע באזנו דברי התעוררות וחיוזוק ברוממות התפילה: "היודעים אתם, בחורים יקרים, מהי תוכנה של התפילה שאתם עומדים ומתפללים לפני הקדוש ברוך הוא? האם התבוננתם פעם בתיבות התפילה שאתם מוציאים מפיהם, ומה משמעותן? האם הרגשתם פעם את עוצם קרבתנו לאבינו שבשמים כשאומרים ברוך 'אתה' האם חשתם את הכוח והעוצמה הקדושה שנמסרו לכל איש מישראל בפיו בעת עמדו לפני בוראו להתפלל לפניו? למשל, כשאומרים בפסוקי דמזמרה 'הללוהו כל מלאכיו הללוהו כל צבאו הללוהו שמש וירח וגו' מה הן משמעות הדברים? אנו בני אנוש, קרוצי חומר, עומדים כאן בעולמנו השפל ופוגים ומצוים למלאכים ולשרפי מעלה ולכל צבא השמים ושמי השמים: 'הללוהו הללוהו' ואם תקנו לנו לומר כן, בודאי יש בנו כוח לכך, חסרה לנו רק ההתבוננות בכל אימת שאנו פותחים את הפה לדבר לפניו יתברך. (איש חסיד היה)

פרשה ופירושה

לקט פירושים על פרשת השבוע

את הברכה אשר תשמעו... והקללה אם לא תשמעו אל מצות ה' אלוהיכם. מה פשר שינוי הלשון בין הברכה, שבה נקטה התורה לשון "אשר תשמעו" לבין הקללה שבה נאמר "אם לא תשמעו"? שואל רבי שלמה גאנצפריד זצ"ל בספרו "אפריון". (מחבר הספר קיצור שולחן ערוך) התבוננות בשתי הלשונות האלו מורה כי בעוד שהמילה "אם" משמשת כתנאי שדבר מסויים יתקיים אם כך וכך ייעשה, הרי משמעות המלה "אשר" היא קיום דבר מראש עוד לפני קיום התנאי. וזהו דרכו של אב לפנות אל בנו הקטן ולומר לו: "הנה הבאתי לך מתנה אשר תחייב אותך להתנהג בדרך נאותה כאשר חפצתי". ולעומת זאת יתרה בזה: "אם לא תשמע בקולי לא זו בלבד שלא תקבל ממני מתנות אלא אעניש אותך". מאחר שגדולים רחמי אבינו שבשמים עלינו יותר מרחמי אב על בנים, מובן היטב פשרו של שינוי הלשון בפסוק "את הברכה אשר תשמעו וגו'". כדרכו של אב מבטיח לנו הקב"ה את הברכה עוד טרם ייעשו המעשים הטובים — על מנת שאכן ייעשו. את הקללה, לעומת זאת, יביא ה' על עוברי רצונו רק לאחר שלא ישמעו ולא יקיימו את המצוות. (לקט לחק טוב)

ונתתה את הברכה על הר גזרים ואת הקללה על הר עיבל: מובא במדרש תלפיות (ענף ברכות אות ב') ששני ההרים יש להם אותה תכונה להצמיח, שניהם נמצאים במקום שמש, ונחלי מים, ואותה תכונה טבעית יש גם להר גזרים וגם להר עיבל, ובכל זאת בהר גזרים לעולם העשב והאילנות רעננים, ואילו בהר עיבל לעולם יבש, לא מצמיח כלל וכלל, ללמדך שלא התכונות הטבעיות מביאות צמיחה, אלא ברכת ה' היא המצמיחה וקללת ה' היא המיבשת — הברכה גורמת לרעננות, והקללה גורמת ליבשות. (בית ומנוחה)

בנים אתם לה' אלהיכם לא תתגדדו ולא תשימו קרחה בין עיניכם למת: רבי אהרן קושלר זצ"ל ראש ישיבת לייקווד היה רגיל לעורר את בני הישיבה עד כמה חייב כל אדם להתבונן במציאות ולהכיר חשיבותו הגדולה שהוא פשוט כמשמעו בן אמיית של הקב"ה בפועל. שכל שתתרבה הכרה זו כן תתרבה ותגדל חשיבותו וזהו גורם גדול ועיקרי לתיקון המעשים יותר מכל דבר שהיה מצד הכרת חשיבותו לעולם יחשוב בדעתו אם פעולה כזו מתאימה לו וימנע מהתנהגות שאינה לפי כבודו וחשיבותו שהרי בנים אתם... ראויים אתם להיות נאים... בענין זה כותב רבי שלמה וולבה זצ"ל כותב: "אדם המעלה את ענין יחידותו על דעתו צריך להודיע, הרי מכל בני העולם החיים עכשיו אין אף אחד הדומה לו, שכן מכל בני העולם שחיו מאדם הראשון עד היום לא היה אחד שהיה דומה לו ועד סוף כל הדורות לא יהיה אף אחד שירמה לו בהרכב של כוחות, תכונות, סגולות, מעלות וחסרונות, לפיכך כל אדם הוא יחיד עד שהוא חייב לומר בשבילי נברא העולם". (לחנך עליון משנת רבי אהרן)

עשר תעשר את כל תבואת ודך. עשר בשביל שתתעשר (תענית ט.). אמר רבי חיים מוולאז'ין בשם הגר"א מוילנא: השומר "מעשר", מובטח - מן ההיזק, והשומר "חומש" - מובטח לשכר שיתעשר, וישרש בזה מידת הבטחון. ואמר: אם כל ישראל ישמרו חומש יתקיים בהם "אפס כי לא יהיה בך אביון". (שלי אורות)

וכי ירבה ממך הדרך כי לא תוכל שאתו כי ירחק ממך המקום: אחרי שנאמר "וכי ירבה ממך הדרך", למה נכפל "כי ירחק ממך המקום"? אמנם ידוע, שהמתאווה לאיזה דבר נשמי להשיג, הרי הטרחה הגדולה ביותר אינה קשה עבורו. למען ישיג תאותו. לא כן אם הדבר אינו אהוב עליו, אזי ההתאמצות היותר קלה למשא ולעול תחשב לו. ולכן העובר את ה' מאהבה, לא ירגיש כל עמל בעשיית מצוה מהמצוות. מה שאין כן האיש אשר ה' רחוק ממנו, הרי אף המצוה הקלה קשה היא עליו מאד. וזה כונת הכתוב, כאשר תרגיש "כי ירבה ממך הדרך" ולא תוכל לשאת המעשר לירושלים, והוא עליך לעול ולמשא כבד מזה תבין ודעת "כי ירחק ממך המקום", היינו יען כי השי"ת שהוא מקומו של עולם, הוא רחוק ממך, ולכן הדבר עליך כמשא וכעול. (ציצים ופרחים בשם האלשיך הק')

סיפור מההפטרה

אִי זֶה בֵּית אֲשֶׁר תִּבְנֶנּוּ לִי וְאִי זֶה מְקוֹם מְנוּחָתִי בְיָמַי שֶׁל רֹאשׁ הַיְשִׁיבָה רַבִּי נָתַן צִבִּי פִּינְקֵל זצ"ל הִפְכָּה יְשִׁיבַת מִיד לְמַעְצָמָה שֶׁל מִמֶּשׁ. אֲלֹפִי בְּחֹרִים וְאַבְרָכִים גּוֹדְשִׁים אֶת הַיְשִׁיבָה עַל כָּל סִנְפִּיָּה בְּלִימּוֹד תּוֹרָה יוֹמָם וּלְיָלָה. רַבִּי נָתַן צִבִּי עֲצָמָה הִיָּה יָדוּעַ חוּלִי (מַחֲלַת נִיּוּן שְׂרִירִים) וּסְבָל יִסּוּרִים קָשִׁים בְּמִשָּׁךְ שָׁנִים רַבּוֹת. אוֹלָם כָּל זֶה לֹא מָנַע בְּעֵדוֹ לְנִסּוּעַ בְּמִסְרִית נֶפֶשׁ לַחֲוִ"ל וּלְהַתְרִים נְדִיבִים לְמַעַן הַתּוֹרָה. עֹבְדָה מוֹפְלָאָה סִפֵּר בְּנוֹ רַבִּי יִצְחָק זצ"ל: הִיָּה זֶה בְּמַהֲלָךְ אַחַת הַנְּסִיעוֹת לַחֲו"ל לְצוּרֵךְ הַחֻקֹּת הַיְשִׁיבָה אֲלֹי הַצִּטְרָפִתִּי. מִשָּׁךְ הַיּוֹם בִּיקֵר אַבָּא אֲצֵל כְּמָה נְדִיבִים, הָעֵרֶב הָיָה כְּבֵר כָּבֵד הִיָּה עַל כְּתָפָיו שֶׁל אַבָּא. שְׁעוֹת עַל גְּבִי שְׁעוֹת, נִשְׁיָמָה אַחֵר נִשְׁיָמָה, הָיָה רֵךְ מִפְּגִישָׁה לְפָגִישָׁה בְּלִי לְרִגָּע אֶחָד לְעַצּוֹר. עֲכָשִׁיו, בִּשְׁאֵרִית כּוֹחוֹתָיו הָאֲחֵרוֹנוֹת, הָיָה הִיָּה מוֹתֵשׁ לַחֲלוּשִׁין. נִיגְשָׁתִי אֲלֹוֹי וּלְחֻשָּׁתִי אֶת מָה שֶׁשָּׁנִינוּ יִיחַלּוּ לָוֶה: הִיָּה הָעֵת לְעַצּוֹר, וּפְשוּט לִישׁוֹן כְּדִי לֵאגוֹר כּוֹחַ לַיּוֹם הַמַּחֲרַת כְּאִשֶּׁר פָּגִינוּ לְשׁוֹב אֶל הַבֵּית בּוֹ הֵתְאֲכַסְנוּ, גִּילִינוּ לְפִתְעַק כִּי הַמַּעֲלִית מְקוֹלְקֶלֶת נֹאֲלָצְנוּ לְכַבּוֹשׁ אֶת הַמְּדֻרְגָּת בְּרִגְלָה. עֲבֹר אַבָּא, שְׁכּוֹחוּתִי כְּבֵר אוֹלָם מוֹמֵן, כָּל מְדֻרְגָּה הֵייתָה מִלְחָמָה קֶשֶׁה. הוּא טִיפֶס לֵאשׁ, בְּעַעֲדִים כְּבִדִּים וּמִיִּסְרִים, כְּשֶׁהָעִיּוֹפוֹת זֹעַקֶת מִכָּל שְׂרִיר בְּנוֹפוֹ. חֲצִי שְׁעָה שֶׁל טִיפּוֹס מִפְּרָךְ עוֹד שֶׁהִצְלַחְנוּ לְבִסּוֹף לְהִגִּיעַ אֶל הַדֶּלֶת... חֲשַׁבְתִּי שׁוֹוֹהוּ. שְׁעָכְשִׁיו מִגִּיעַ הַשְׁקֵט. וְאַבָּא סוֹף סוֹף יָנוּחַ... וְאוֹ צִלְצֵל הַטֶּלֶפּוֹן... אֶחָד מִיָּדִידִי הַיְשִׁיבָה רֹדְעָה לְפָגוּשׁ אוֹתוֹ ... הֵייתִי בְּטוֹחַ לַחֲלוּשִׁין כִּי אֲבִי יִסְרֵב בְּנִימוֹס, יִגְלֶה הַבְּנָה לְמַעַב, וְיִדְחָה אֶת קִיּוֹם הַבִּיקוֹר הַחֲשׁוֹב אֶל תּוֹךְ יוֹם הַמַּחֲרַת. אוֹלָם, לְתַדְרָמְתוֹ הַמוֹחֲלֶשֶׁת שֶׁל כָּל מִי שֶׁנִּכְבַּח בְּמִקּוֹם, הַפְתִּיעַ אוֹתָנוּ אֲבִי וְהוֹדִיעַ בְּנִחְרָצוֹת כִּי הֵם יֵצְאוּ מִיד לְדָרֶךְ עַל מִנֵּת לְעֹרֹךְ אֶת הַבִּיקוֹר לֵאשׁ שׁוֹם עֵינָיו נוֹסֵף. בְּאוֹתוֹ רִגַע מִמֶּשׁ, נִיִּסִּיתִי בְּכָל כּוֹחוֹ לְהִנְיָאוֹ מִתּוֹכְנִיתוֹ נֹכַח חוֹלְשָׁתוֹ הַגּוֹפִנִית הַמְּרֻבָּה שֶׁהִלְכָה וְגִבְרָה, כְּשֶׁהוּא מַעֲלָה טַעֲנָה הַגִּינִית וְצוֹדֶקֶת לְפִיָּה חֻבְתּוֹ הָעֲלִינָה הִיָּה לְשִׁמּוֹר עַל בְּרִיאָתוֹ הַגּוֹפִנִית וְעַל שְׁלוֹמוֹ הָאִשִּׁי. עַל אֵף כָּל הַטִּיעוֹנִים וְהַהֲפָצוֹת, נִתְקַלְתִּי בְּסִירּוֹב עֵיקֶשׁ וּבְלִחִי מִתְּפִשָּׁה, מְלוּוָה בְּתִשְׁבּוּבָה קֶצְרָה, נִקְרַבְתִּי וּמִמְצָה מְצִידוֹ, כְּאִשֶּׁר הוּא הִבִּישׁ בִּי וְאָמַר אֶת הַדְּבָרִים הַבְּאִים: "וְכִי אֲנִי עוֹשֶׂה זֹאת בְּשִׁבְלִי עֲצָמִי, אוֹ בְּשִׁבְלִי אַחֵר, הִרִי אֲנִי עוֹשֶׂה זֹאת עֲבֹר כְּבוֹד שָׁמַיִם, וְלִשְׁמִי כִּי אֲנִי מַחֲוִיב לַעֲשׂוֹת כָּל שְׁבִיכּוֹלִית". בְּלִית בְּרִירָה לְקַחְתִּי אוֹתוֹ לְבִיתוֹ שֶׁל אוֹתוֹ גְּבִיר, אַבָּא הִגִּיעַ אֶךְ בְּקוּשִׁי לְבִית אוֹתוֹ גְּבִיר, אוֹתוֹ גְּבִיר אֵף לֹא יָדַע עוֹד כְּמָה קוּשִׁי כְּרוּךְ בְּבוֹאוֹ שֶׁל אַבָּא לְבִיתוֹ. אֵךְ אֲצֵל אַבָּא הִיָּה קֶשֶׁה לְרֹאאוֹת אֶת תְּשִׁישׁוֹתוֹ, הוּא רָק נִכְנַס, וּבְהֶאֱרַת פָּנָיו נִכְרַח הִיָּה כְּאִילוֹ זֶה עֵתָה קֵם מִהֲשִׁינָה בְּכוֹחוֹת מְחֻדָּשִׁים. מִיד בְּפִתִּיחַת הַשִּׁיחָה אָמַר אוֹתוֹ גְּבִיר לְאַבָּא שֶׁמִּצָּבוֹ עֵתָה קֶשֶׁה מְאֹד, וְקֶשֶׁה לוֹ לְסִייעַ בְּעֵדוֹ כְּבַעֲבֵר. אַבָּא עָנָה לוֹ בְּטַבְעִיּוֹת: "גַּם לִי קֶשֶׁה מְאֹד, בֹּא נִגְשָׁה לְסִייעַ..." הַגְּבִיר הִשִּׁיב לוֹ כְּדֹרְכָם שֶׁל בְּעָלֵי עֶסְקִים, "בֹּא נַעֲשֶׂה עֶסֶק יַחֲדָיו, אֲנִי מוֹכֵן לְתֹרוֹם סְכּוֹם הַגּוֹן וְהָרֹאשׁ יְשִׁיבָה יִבְטִיחַ לִי שֶׁתִּהְיֶה לִי הַצִּלְחָה מִיּוֹחֲדָת בְּעֶסְקִי". אַבָּא בִּיקֵשׁ לְחֻשׁוֹ כְּמָה רִגְעִים עַל כָּד, וּלְבִסּוֹף אָמַר לוֹ "בְּסֹדֵר אֲנִי מְבִטִּיחָךְ". זֶה לֹא הִיָּה דְבַר שְׁבִשְׁגָרָה שֶׁכָּךְ אַבָּא הִגִּיב, אֲבָל אֲנִי עוֹד נֹאמֵן שֶׁכָּל אֵימַת שֶׁאַבָּא הִתְבַּטָּא בְּכַנּוֹן דֹּא, הַדְּבָרִים הַזֵּהִיחוּ אֶת עֲצָמָן בְּאוֹפֵן מַעֲשֵׂי מִמֶּשׁ, וְהַגְּבִיר אֲכַן נָתַן בְּתוֹם הַדְּבָרִים סְכּוֹם גְּדוֹל לְיִשְׁיבָה. כְּשִׁינְצָנוּ מִהַבִּית, שְׁאֲלֹתִי אֶת אַבָּא בְּעֵדִינוֹת: "אַבָּא, אֵיךְ אֶתָּה עוֹשֶׂה כְּדֵר הָזֶה, כִּינֵר אֶתָּה לֹקַח עַל עֲצָמָךְ זֹאת, הִרִי יִכּוֹל לְהִיגֵרם חִלּוֹל ה' בְּאֵם לֹא יִצְלִיחַ הַדְּבַר וְלֹא יִתְבַּרְכוּ עֶסְקִיו חִלּוֹלָה? וְאַבָּא עָנָה לִי בְּאוֹתָהּ הָאֲרַת פָּנִים שֶׁלֹּא אֲשַׁכַּח כָּל יָמַי: "וְכִי אֲנִי עוֹשֶׂה זֹאת בְּשִׁבְלִי, אֲנִי הִרִי עוֹשֶׂה זֹאת לְמַעַן כְּבוֹד הַתּוֹרָה"... (שִׁיחַ יִסְפֵּךְ)

ועל הכל...

"פרפראות"

בֹּאוּ וּשְׁאֲלוּ אֶת רַבִּי שְׁמוּאֵל סְלַנְט זצ"ל רִבֵּה שֶׁל יְרוּשָׁלַיִם: מִיִּשְׁהוּ צוּה לְהַכְנִים אֶת כָּל רִכְוֹשׁ בְּקִבְרוֹ, מָה לַעֲשׂוֹת? הָאֵם צָרִיךְ לְקִיֵּם אֶת צְוֹאוֹתָיו? שְׁאֵל אוֹתָם רַבִּי שְׁמוּאֵל: כְּמָה עוֹלָה רִכְוֹשׁ? עָנָה: סְכּוֹם עֲצוֹם. הַשִּׁיב רַבִּי שְׁמוּאֵל סְלַנְט שִׁיכְתוּבוֹ צִיֵּק עַל כָּל הַסְכּוֹם וּיְכַנְּסוּ לְתוֹךְ הַקֶּבֶר. (תּוֹרַת רַבִּינוּ שְׁמוּאֵל סְלַנְט זצ"ל)

"ענין של טעם"

טַעַם שֶׁהָאִשָּׁה מְבַרְכַת "שְׁעָשֵׁנִי כְּרִצָּנוֹ" כְּתֵב בְּסִפֵּר "יְשׁוּעוֹת יַעֲקֹב": שְׁמַצְנִי בְּמִדְרַשׁ רַבֵּה שֶׁהִקְבִּי נִמְלָךְ בְּמִלְאָכִים בְּבִרְיַת הָאָדָם, אֲבָל בְּיַצִּיַת הָאִשָּׁה לֹא נִמְלָךְ וְעָשָׂה אוֹתָהּ כְּרִצָּנוֹ.

"מפי כתבם"

בְּתַקּוּפַת "מִלְחַמַת הַמִּפְרָץ" פָּגְשָׁתִי אֲבִיר צַעִיר, תּוֹשֵׁב חוּ"ל, שֶׁקֶבַח הַמַּעֲבָה הַבְּשָׁחוֹנִי הַחֲלִישִׁי לְעוֹזֵב אֶת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וּלְשׁוֹב לְבִיתוֹ, כִּיּוֹן שֶׁמִּטְבְּעוֹ הוּא פָּחָד, וְהַפְּחָד וְהַחֲשָׁשׁ מִפָּנָיו מָה שֶׁעָלָל לְקִרּוֹת לוֹ אִם יִישָׁאֵר כֹּאֵן פּוֹגֵם בְּלִימּוֹדוֹ וּבְתַפִּילָתוֹ. וְאָמַר לִי אוֹתוֹ אֲבִיר כִּי הוּא חָשׁ רַגְשִׁי אֲשֶׁם עַל כֵּךְ שֶׁהוּא עוֹזֵב. אֲנִשִּׁים מְסַבִּיבוֹ אוֹמְרִים לוֹ שׁוּ עוֹלָה וְשַׁעֲלִיו לְבִטּוֹחַ בָּהּ. כִּינֵר בְּאִמַת יֵשׁ לְהַתִּיחֵם לְמַעַב מַעֵין זֶה? הָאֵם אֲכַן יֵשׁ כֹּאֵן פָּגֵם כְּלִשְׁהוֹ בְּמִידַת הַבְּשָׁחוֹן? יֵשׁנוּ מוֹמָר בְּתַהֲלִים (צ"א) שְׁבִלְשׁוֹן הַגְּמָרָה נִקְרָא "יִשׁוּב פָּגְעִים" (שְׁבִיעוֹת סו ע"ב). כְּלוֹמֵר, שְׁבִלְשׁוֹן הַגְּמָרָה עָלִינוּ בְּפָנֵי פָּגְעִים: "יִשׁוּב בְּסֹדֵר עָלִינוּ בְּצֵל שִׁדִּי יִתְלוֹנֵן... כִּי הוּא יִצְלֵךְ מִפָּחַ יִקּוּשׁ מְדַבֵּר הוֹוֹת... וְתַחַת כְּנָפָיו תַּחֲסֹךְ" וְגו'. בְּתוֹךְ מוֹמָר זֶה יֵשׁנוּ פְּסוֹק מוֹפְלָא: "יִפּוֹל מִצֶּדֶךְ אֲלֵךְ וְרַבְּבָה מִיָּמִינֶךָ אֲלֵךְ לֹא יִגֵּשׁ". כְּשֶׁאָדָם נִמְצָא בְּסִכְנָה, מְסַבִּיבוֹ נוֹפְלִים אֲנִשִּׁים מֵתִים, מִמֶּשׁ טְרַגִּדִּיָּה נוֹרָאָה - בְּמַעַב כּוֹה מַצּוּה עָלֵיו הַתּוֹרָה לְבִטּוֹחַ בָּהּ, שֶׁ"אֲלֵךְ לֹא יִגֵּשׁ" - כָּל הַסְעָרָה שֶׁסַּבִּיבוֹ אֵינָה נּוֹגַעַת אֲלֵיו כָּלָל. אֲלֵךְ מִי הַתּוֹרָה מְדַבֵּר כְּשֶׁהִיא פּוֹנָה וְאוֹמֶרֶת "אֲלֵךְ"? בְּהִיוֹתִי בְּחוּר צַעִיר נִבְעֶרֶךְ בְּגִיל בְּרִמְצוֹה הַתְּגוֹרֶרֶתִי בְּאַמְרִיקָה, וּמִדִּי יוֹם הֵייתִי נוֹסֵעַ בְּרִכְבַּת הַתַּחֲתִית לְיִשִּׁיבַת "בֵּית הַתְּלִמּוֹד". עוֹד הַיּוֹם אֲנִי יִכּוֹל לְשַׁכּוֹחַ אֶת הַפִּירְסוֹמַת שֶׁהִיָּה תְּלוּיָה עַל הַקִּיר בְּתַחֲנוֹת הִרְכַּבַת: תְּמוֹנַת יָד הַמַּצְבִּיעָה לְכִיּוֹן הָעוֹמֵד מוֹלָה, וְאוֹמֶרֶת: "אֶתָּה כֵּךְ וְכֵךְ... הִדְבַר נַעֲשֶׂה בְּכִישְׁרוֹן כָּה רֵב, כֵּךְ שֶׁנִּדְמָה הִיָּה לִי שֶׁהִדְבָרִים מְכוּוֹנִים יִשְׁרִיתוּ אֲלֵי. גַּם כְּשִׁזְנוֹתִי מַעַט הִצִּידָה, נֹכַחְתִּי לְדַעַת שְׁעִדִּין הִיד מְכוּוֹנַת לְכִיּוֹנִי. עוֹד שֶׁהִבְנַתִּי: אֵיךְ כֹּאֵן כָּל שְׁאֵלָה "לְמִי הַדְּבָרִים מְכוּוֹנִים". כָּל מִי שֶׁנַּעֲמֵד מוֹל הַתְּמוֹנָה, אוֹ אֲפִילוֹ מְצִידָה וְחֵשׁ שֶׁהִיד מְכוּוֹנַת אֲלֵי, הִיא אֲכַן מְדַבֵּרֶת אֲלֵי! כָּל יַחֲדִי וְיַחֲדִי הַמַּתְבּוֹנֵן בְּמִלִּים בְּשַׁעֲהָ שֶׁהוּא אוֹמֵר "יִפּוֹל מִצֶּדֶךְ אֲלֵךְ וְרַבְּבָה מִיָּמִינֶךָ אֲלֵךְ לֹא יִגֵּשׁ", וְכִבְיָכּוֹל שׁוֹמֵעַ שֶׁמְדַבְּרִים אֲלֵי, בְּאִמַת אֲלֵי מְכוּוֹנַת הַמִּלִּים "אֲלֵךְ לֹא יִגֵּשׁ"! "מִצֶּדֶךְ אֲלֵךְ וְרַבְּבָה מִיָּמִינֶךָ" מְכוּוֹן לֵאמֹר שֶׁאֵינֶם אוֹמְרִים פֶּרֶק תַּהֲלִים זֶה, וּמִמִּילָא גַם אֵינֶם זֹכִים לְשִׁמּוֹעַ אֶת הָאִמְרָה "אֲלֵךְ לֹא יִגֵּשׁ". זֶהוּ "בְּטַחָן"! "יִפּוֹל מִצֶּדֶךְ אֲלֵךְ וְרַבְּבָה מִיָּמִינֶךָ" - מִצֵּד שְׁמָאֵל יִשְׁנֵם אֲלֵךְ אֲנִשִּׁים, וּמִצֵּד יָמִין יִשְׁנֵם עֲשֶׂרֶת אֲלֵפִים אִישׁ. וְיִתִּירָה מִזֹּאת, מִי נִמְצָא בְּדֶרֶךְ כָּלָל בְּצֵד יָמִין? - מִי שֶׁחֲשׁוֹב מִמֶּךְ וְחֹכֵם מִמֶּךְ. עֲשֶׂרֶת אֲלֵפִים אִישׁ, גְּדוֹלִים וְחֹכְמִים מִמֶּךְ, אֲפִילוֹ אִם הֵם יִפּוֹלוּ, אֲלֵךְ לֹא יִגֵּשׁ! מְדוּעַ? כִּי קִבַּלְתָּ אֶת הַמֶּסֶר, אֶתָּה מֵאֲמִין בְּקִבְיָהּ וּשְׁלֵךְ בְּטַחָן בּוֹ שִׁינְצִילֶךְ. (רַבִּי שְׁמִשׁוֹן פִּינְקוֹס זצ"ל)

"מקום לשאלה"

שְׁאֵלָה: אֵיךְ יִתְכַּן פִּירוֹת, שְׁבִיִּים אֲסוּרִים בְּאֲכִילָה, בְּגִלָּל דְּבַר שְׁקֶרָה בְּפִירוֹת עֲצָמָם, וּבְלִילָה מוֹתֵרִים בְּאֲכִילָה, אֵף שֶׁלֹּא עָשׂוּ בְּפִירוֹת שׁוֹם מַעֲשֶׂה כְּדִי לְהַתִּיר אוֹתָם?

תְּשׁוּבָה: פִּירוֹת מְחוֹבְרִים, שֶׁנִּשְׁרָו מִן הָאֵילוֹן בְּשַׁבַּת, אֲסוּרִים בְּאֲכִילָה, וּמִיד בְּמוֹצָאֵי שַׁבַּת מוֹתֵרִים בְּאֲכִילָה (שו"ע סִימָן שְׁכ"ד סַעֲף ג')

מִפְתָּחֵי אוֹרִיתָא

פִּתְגָמִים, נִצְנוּצֵי מַחֲשָׁבָה, וְרַעֲיוֹנוֹת בְּדֶרֶכָה שֶׁל תּוֹרָה

. אֶל תֹּאחֵר לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה, וּלְבַקֵּשׁ רְפוּאָה לַחוּלִי נַפְשֶׁךָ. (הֶרֶאֶשׁ)

כְּאִשֶּׁר יִשְׁבַּחְוֹךְ בְּנֵי אָדָם בְּמָה שֶׁאֵין בָּךְ. דֹּאג וְאֵל תְּשַׁמַּח. (רַבִּי שְׁלֵמָה אֲבָן גְּבִירוֹל)

וְמָה נִפְלָא הַדְּבַר כִּי בִיכּוֹלַת הָאָדָם לְהַשִּׁיחַ דֹּאגוֹתָיו לְפָנֵי אֲדוֹן עוֹלָם כְּאִשֶּׁר הוּא מַשִּׁיחַ לְרַעְוָה (חֲזוֹן אִישׁ)